

Co-funded by the
European Union

Tiešsaistē – Zoom platforma

📅 18.02.2025

🕒 09:00 (Briseles laiks) / 10:00 (Latvijas laiks)

GREENET TIEŠSAISTES NACIONĀLĀ DARBNĪCA – LATVIJA

Taisnīga un sociāli atbildīga zaļās pārejas paātrināšana – rūpniecības, enerģētikas un transporta nozares piemēri

Moderators: Edgars Čerkovskis - EKA Aprites ekonomikas un sociālās uzņēmējdarbības programmas direktors, Baltijas Aprites ekonomikas asociācijas izpilddirektors

10:00 – 10:10 📌 **Dalībnieku reģistrācija**

GREENET projekta mērķu pārskats

GREENET projekta mērķis ir veicināt taisnīgu un zaļu pāreju rūpniecības, enerģētikas un transporta nozarēs.

Šī projekta mērķis ir sasniegt šādus konkrētus rezultātus:

1. Analizēt zaļās pārejas politikas un REPowerEU ietekmi uz nodarbinātību un darba apstākļiem, īpaši attiecībā uz darbaspēku (izmantojot pētījumu un tendenču ziņojumu).
2. Pielāgot darba koplīgumus nozaru un starpnozaru sociālo partneru zaļajam dialogam, lai atbalstītu visneaizsargātākos darbiniekus (izmantojot seminārus un koprades darbnīcas).
3. Izveidot un izstrādāt jaunu stratēģisko ietvaru rīcībai valsts un Eiropas līmenī, lai sagatavotu darba devējus, mācību iestādes un darbaspēku zaļā kursa stratēģiju īstenošanai (izmantojot politikas ieteikumus un vadlīnijas).

GREENET projekta Latvijas Nacionālā darbnīcas mērķu pārskats

- 1** Prezentēt Eiropas salīdzinošo ziņojumu un aptaujas rezultātus, lai analizētu zaļās pārejas politiku un REPowerEU ietekmi uz nodarbinātību un darba apstākļiem.
- 2** Prezentēt Eiropas līmeņa darbnīcu secinājumus un diskutēt par to pielāgošanu Latvijas nacionālajam kontekstam, veicinot sociālo dialogu un darba koplīgumu attīstību.
- 3** Prezentēt un apspriest nacionālos politikas ieteikumus un vadlīnijas, lai atbalstītu darba devējus un darbiniekus zaļās pārejas ieviešanā.

SALĪDZINOŠĀ PĒTĪJUMA **ZIŅOJUMS**

EIROPAS ZAĻĀ KURSA POLITIKAS IETEKME
UZ NODARBINĀTĪBU UN DARBA
APSTĀKĻIEM ENERĢĒTIKAS, RŪPNIECĪBAS
UN TRANSPORTA NOZARĒS

Co-funded by
the European Union

Eiropas Zaļā kursa politikas mērķi un instrumenti

- 1 Klimata neitralitātes sasniegšana līdz 2050. gadam**, lai samazinātu Eiropas Savienības ietekmi uz globālo klimatu un siltumnīcefekta gāzu emisijām
- 2 Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazināšana par 55% līdz 2030. gadam**, salīdzinot ar 1990. gada līmeni, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību .
- 3 Atjaunojamās enerģijas īpatsvara palielināšana līdz 42,5%–45% līdz 2030. gadam**, nodrošinot enerģētikas sektora dekarbonizāciju .
- 4 Energoefektivitātes pieaugums par 11,7% līdz 2030. gadam**, lai samazinātu enerģijas patēriņu un uzlabotu resursu izmantošanu .
- 5 Transporta sektora SEG intensitātes samazinājums par 13% līdz 2030. gadam**, veicinot elektrifikāciju un alternatīvo degvielu izmantošanu, tostarp ūdeņradi un sintētiskās degvielas .

Eiropas Zaļā kursa politikas mērķi un instrumenti II

- 6 **Nulles emisiju automašīnu mērķis līdz 2035. gadam**, ar 55% samazinājumu līdz 2030. gadam vieglajām automašīnām un 50% samazinājumu furgoniem .
- 7 **Aprite ekonomikas attīstība**, veicinot ilgtspējīgu resursu izmantošanu, emisiju un atkritumu samazināšanu, kā arī uzņēmumu zaļo prasību regulējumu .
- 8 **Emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) paplašināšana**, lai samazinātu emisijas par 61% līdz 2030. gadam un iekļautu transporta un ēku sektoru no 2027. gada .
- 9 **Oglekļa robežu regulēšanas mehānisma ieviešana**, lai nodrošinātu, ka importa produktiem tiek piemērota līdzīga oglekļa cenu politika kā ES ražotiem produktiem .
- 10 **Sociālā atbalsta mehānismi**, piemēram, **Godīgas pārejas mehānisms un Sociālais klimata fonds**, lai mazinātu pārejas ietekmi uz visneaizsargātākajām grupām un atbalstītu uzņēmumu pielāgošanos .

Galvenie aptaujas rezultāti I

1 Zaļās pārejas uztvere un ietekme uz ekonomiku

- 76 % aptaujāto uzskata, ka zaļās pārejas rezultātā uzlabosies vide un cilvēku veselība .
- 63 % aptaujāto piekrīt, ka zaļās tehnoloģijas varētu uzlabot viņu valsts ekonomikas konkurētspēju .
- Tomēr tikai 57 % tic, ka pāreja uz atjaunojamiem energoresursiem uzlabos valsts enerģētisko neatkarību .

2 Bažas par darba vietām un pārejas negatīvajām sekām

- 55 % aptaujāto netic, ka zaļā pāreja radīs pozitīvu ietekmi uz nodarbinātību .
- 74 % uzskata, ka energoietilpīgas nozares nespēs izdzīvot bez valdības palīdzības .
- 65 % baidās, ka darbinieku atbalsta pasākumi pārejas procesā tiks aizkavēti vai izstrādāti nepietiekami labi .

Galvenie aptaujas rezultāti II

3 Sociālās aizsardzības pasākumi un atbalsts darbiniekiem

- 72 % aptaujāto uzskata, ka viņu uzņēmumam ir būtiska loma reģiona ekonomikā .
- 41 % respondentu uzskata, ka viņu darba vietas ir apdraudētas zaļās pārejas dēļ, īpaši rūpniecībā un enerģētikā .
- 74 % būtu gatavi pārkvalificēties, ja tas palīdzētu saglabāt darbu, bet tikai 61 % būtu gatavi pāriet uz citu nozari .

4 Sociālā dialoga un informētības trūkums

- 62 % uzskata, ka nav pietiekami informēti par savu uzņēmumu plāniem saistībā ar zaļo pāreju .
- 57 % nav informēti par klimata politikas ietekmi uz darba tirgu viņu nozarē .
- Lielākā daļa uzskata, ka uzņēmumu lēmumi par zaļo pāreju nav pietiekami komunicēti ar darbiniekiem .

Sekas sociālajam dialogam un taisnīgai pārejai

Nepietiekams sociālais dialogs un informētība

- 62% darbinieku nav informēti par uzņēmumu zaļās pārejas stratēģijām.
- 57% neapmierināti sagatavoti klimata politikas izmaiņām savā nozarē.
- Svarīgi stiprināt sadarbību starp uzņēmumiem, arodbiedrībām un politikas veidotājiem.

Ilgspējīgas nodarbinātības modeļu veidošana

- Jauni darba koplīgumi, kas ietver vides un sociālās ilgtspējas kritērijus.
- Elastīgas darba formas un iekļaujošas pārejas stratēģijas.
- Uzņēmumu un darbinieku sadarbība ilgtermiņa izaugsmei.

GREENET apmācību programmas

Mērķis:

GREENET apmācību programma stiprina sociālo partneru kapacitāti rūpniecības, enerģētikas un transporta nozarēs, lai veicinātu taisnīgu pāreju uz oglekļa neitralitāti.

Galvenās prioritātes:

- ◆ Nodrošināt informāciju un resursus uzņēmumiem un darbiniekiem.
- ◆ Atbalstīt zaļās pārejas politikas integrēšanu darba tirgū.
- ◆ Veicināt sadarbību starp darba devējiem, arodbiedrībām un politikas veidotājiem.

Galvenās tēmas un politikas dokumenti

Eiropas Zaļā kursa stratēģija un tās ietekme uz nodarbinātību

- ◆ Taisnīgas pārejas principi un darba devēju atbildība
 - ◆ ES emisiju kvotu tirdzniecības sistēma (ETS) un oglekļa robežu regulēšanas mehānisms (CBAM)
 - ◆ Politikas regulējums: Eiropas Klimata likums, REPowerEU, zaļo prasmju attīstība
- 📌 Mērķis: Nodrošināt uzņēmumiem un darbiniekiem nepieciešamās zināšanas un rīkus veiksmīgai pielāgošanai zaļās pārejas kontekstā.

Eiropas darbnīcu galvenie secinājumi – GREENET projekts

1. Zaļās pārejas ietekme uz darba tirgu un uzņēmējdarbību

- Zaļās pārejas galvenās ietekmētās nozares: **enerģētika, rūpniecība, transports** .
- Lielākiem uzņēmumiem ir lielākas iespējas pielāgoties nekā mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) .
- Kandidātvalstu uzņēmumi (piemēram, Ziemeļmaķedonijā un Serbijā) veic mazāk videi draudzīgu pasākumu salīdzinājumā ar ES dalībvalstīm .

Eiropas darbnīcu galvenie secinājumi – GREENET projekts

2. Darba vietu zaudēšana un jaunu darba vietu izveide

- Darbinieku skaita samazināšana jau ir sākusies, īpaši nozarēs, kas saistītas ar fosilo kurināmo .
- Lai gan jaunas darba vietas tiek radītas, tās **nepietiekami kompensē zaudētās darba vietas** skaita, prasmju līmeņa un ģeogrāfiskā izvietojuma ziņā .
- Palielinās pieprasījums pēc **pārkvalifikācijas un kvalifikācijas celšanas**, īpaši enerģētikas un rūpniecības nozarēs

Eiropas darbnīcu galvenie secinājumi – GREENET projekts

3. Sociālā dialoga loma taisnīgā pārejā

- Sociālajam dialogam un darba koplīgumu slēgšanai jāfokussējas uz **apmācību, karjeras attīstību un sociālo aizsardzību** .
- Darbiniekiem jābūt informētiem par **zaļās pārejas pasākumu paredzamo ietekmi**, iespējām un progresu .
- Jāveicina uz ekoloģiju vērsta motivācijas sistēmas, piemēram, transporta nozarē

Kā šos rezultātus var pielāgot nacionālajam kontekstam?

1 Darba tirgus pielāgošana

✓ **Latvijā jāveicina zaļo prasmju apmācības un pārkvalifikācija**, lai nodrošinātu, ka darbinieki un uzņēmumi ir gatavi zaļās pārejas prasībām.

2 Sociālā dialoga stiprināšana

✓ **Nepieciešams ciešāks sociālo partneru dialogs starp arodbiedrībām, uzņēmumiem un valdību**, lai nodrošinātu taisnīgu pāreju visās nozarēs.

3 Atbalsts uzņēmumiem un MVU

✓ **Latvijā īpaši svarīgi izstrādāt valsts atbalsta mehānismus mazajiem un vidējiem uzņēmumiem**, lai palīdzētu tiem pielāgoties zaļajai ekonomikai.

Kā šos rezultātus var pielāgot nacionālajam kontekstam?

4 Regulējuma pielāgošana vietējai situācijai

✓ Eiropas zaļās pārejas regulējumu nepieciešams pielāgot Latvijas enerģētikas, transporta un rūpniecības specifikai, lai tas būtu efektīvs un reāli īstenojams.

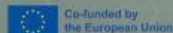
5 Darba vietu saglabāšana un jaunu radīšana

✓ Jāveido reģionālās nodarbinātības programmas, lai atbalstītu darbiniekus nozarēs, kuras zaļās pārejas dēļ piedzīvo lielākās pārmaiņas.

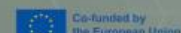
**TĪRA UN VIDEI DRAUDZĪGA PIEEJA
INDUSTRIJAI UN ENERĢIJAS RAŽOŠANAI,
KĀ ARĪ TĀS EKONOMIJAI**

VADLĪNIJAS DARBINIEKIEM

**TĪRA UN VIDEI DRAUDZĪGA PIEEJA
INDUSTRIJAI UN ENERĢIJAS RAŽOŠANAI,
KĀ ARĪ TĀS EKONOMIJAI**

VADLĪNIJAS DARBA DEVĒJIEM

Galveno prioritāšu kopsavilkums darbinieku un uzņēmumu atbalstam

✓ 1. Sociālā dialoga stiprināšana

- Veicināt aktīvu darbinieku iesaisti uzņēmumu zaļās pārejas procesos.
- Stimulēt kolektīvo pārrunu un darba koplīgumu pielāgošanu ilgtspējības mērķiem.
- Izveidot ciešāku sadarbību starp arodbiedrībām, uzņēmumiem un politikas veidotājiem .

✓ 2. Pārqualifikācijas un jaunu prasmju attīstības atbalsts

- Nodrošināt apmācības darbiniekiem par ilgtspējīgām tehnoloģijām un procesiem.
- Palīdzēt uzņēmumiem integrēt zaļās prasmes savos darbības modeļos.
- Izstrādāt karjeras pārejas plānus darbiniekiem, kurus tieši ietekmē zaļā pāreja .

Galveno prioritāšu kopsavilkums darbinieku un uzņēmumu atbalstam

✓ 3. Ilgtspējīgu uzņēmējdarbības modeļu veicināšana

- Izstrādāt stratēģijas CO₂ emisiju un vides ietekmes samazināšanai uzņēmumos.
- Veicināt investīcijas atjaunojamajā enerģijā un aprites ekonomikas principos balstītās ražošanas metodēs.
- Atbalstīt mazos un vidējos uzņēmumus pārejā uz ilgtspējīgiem biznesa modeļiem .

✓ 4. Darba drošības un sociālās aizsardzības nodrošināšana

- Izstrādāt sociālās aizsardzības mehānismus darbiniekiem, kas zaudē darbu zaļās pārejas dēļ.
- Nodrošināt taisnīgas pārejas principu ievērošanu visās nozarēs.
- Stimulēt uzņēmumus piedāvāt ilgtspējīgas nodarbinātības garantijas .

Galveno prioritāšu kopsavilkums darbinieku un uzņēmumu atbalstam

✓ 5. Efektīva politikas ieviešana un atbalsts reģionālajam līmenim

- Izstrādāt nacionālos rīcības plānus uzņēmumu un darbinieku atbalstam zaļajā pārejā.
- Nodrošināt valsts un ES finansējuma efektīvu izmantošanu ilgtspējības mērķu sasniegšanai.
- Sekmēt uzņēmumu un reģionālo kopienu sadarbību ilgtspējīgu inovāciju ieviešanai

✓ 6. Finansējuma pieejamības un atbalsta mehānismu uzlabošana

- Veicināt ES un valsts fondu pieejamību uzņēmumiem un darbiniekiem zaļās pārejas procesā.
- Attīstīt nodokļu atvieglojumus un subsīdijas uzņēmumiem, kas ievieš ilgtspējīgas tehnoloģijas un procesus.
- Nodrošināt mērķtiecīgu finansiālu atbalstu darbinieku pārkvalifikācijai un jaunu darba vietu radīšanai zaļajā ekonomikā

GREENET TIEŠSAISTES NACIONĀLĀ DARBNĪCA – LATVIJA

**Taisnīga un sociāli atbildīga zaļās pārejas paātrināšana –
rūpniecības, enerģētikas un transporta nozares piemēri**

*Moderators: Edgars Čerkovskis - EKA Aprites ekonomikas un sociālās
uzņēmējdarbības programmas direktors, Baltijas Aprites ekonomikas
asociācijas izpilddirektors*

 Lūdzu veltiet 5 minūtes anketas aizpildīšanai!

Tiešsaistē – Zoom platforma

 18.02.2025

 09:00 (Briseles laiks) / 10:00 (Latvijas laiks)

Co-funded by the
European Union

Rīgas
Uzņēmēju
biedrība